
Seminar NOREA Taskforce ESG

ESG IT Risk & Control Areas

7-5-2025

Agenda

- Aanleiding voor deze sessie
- Taskforce ESG: Doelstelling, samenstelling
- Eerst stap: Position paper over ESG en IT (algemeen)
- Actuele ontwikkelingen – Omnibus ESG
- Huidige fase: Discussion document verdieping en framework ESG – IT risico's en control areas
- Casus en feedback vanuit de zaal
- Afronding

Even voorstellen

Jeroen Francot

Roel Ronken

Aanleiding voor deze sessie

- Veel aandacht voor Environmental, Social and Governance (ESG)
- Introductie Corporate Sustainability Reporting Directive
- Afgeleid daarvan European Sustainability Reporting Standard (ESRS) met daarin meer dan 1.000 datapunten

- De introductie van het EU Omnibus simplification package heeft zaken flink gewijzigd. Is nog concept, maar het aantal bedrijven wat onder de CSRD dient te rapporteren wordt significant kleiner.

Aanleiding voor deze sessie

Ongeacht de ontwikkelingen gaan een aantal bedrijven en auditors te maken krijgen met ESG data

- Wellicht niet altijd vanwege compliance, maar wel vanwege intrinsieke motivatie

Doelstellingen voor deze sessie:

- Wat maakt ESG data nou bijzonder?
- Wat kunnen we tegenkomen?
- Wat zijn eventuele risico's?
- Welke control areas ten aanzien van die risico's?
- Wat zijn actuele ontwikkelingen en wat heeft de taskforce ESG tot op heden gedaan?

De Taskforce ESG

Taskforce is opgericht in 2022 en doet onderzoek naar de rol van de IT-auditor bij ESG gerelateerde onderwerpen.

Doelstellingen van de taskforce:

- Nut en noodzaak van IT (audits) bij ESG-rapportages
- Guidance ontwikkelen voor IT-auditors die werkzaamheden uitvoeren binnen het ESG domein
- Kennis delen binnen en buiten de beroepsgroep als het gaat om IT onderwerpen bij ESG

Taskforce bestaat uit 12 leden met verschillende achtergronden, onder voorzitterschap van Jeroen Francot.

- Externe audit
- Interne audit
- Bedrijfsleven

De Taskforce ESG (2)

Stelling van de Taskforce: IT (audit) zal altijd een relevant onderwerp zijn in het kader van duurzaamheid

O.a. gerealiseerd:

- Position paper: The role of the IT auditor in audits of sustainability information
- Roundtables, seminars en podcasts
- Reacties op consultaties (NBA competentieprofiel, ISSA 5000, Implementatiebesluit assurance–onderzoek duurzaamheidsrapportering e.a.)
- Samenwerking met stakeholders (NBA, EFRAG, etc.)

Doelstellingen 2025:

- Framework ESG IT risico's en beheersingsmaatregelen
- Samenwerking EFRAG
- Samenwerking NOREA commissie PE
- ...

Eerste stap Taskforce ESG

Position Paper: The role of the IT auditor in audits of sustainability information

Gepubliceerd in juli 2023. De eerste stap om de rol van de IT auditor in het kader van sustainability information duidelijk te maken.

Kernpunten:

- De kern van ESG verslagen is data – Meer dan 1.100 datapunten
- Vastlegging in systemen
- Betrouwbaarheid van data
- Kwaliteit van data
- Vertrouwelijkheid en privacy
- IT risico's

Position paper: Toelichting kernpunten

Betrouwbaarheid en beschikbaarheid van data

- Betrouwbaarheid van ESG data is essentieel: waar komt ESG data vandaan, hoe wordt ESG data vastgelegd, welke controles worden uitgevoerd
- Betrouwbare data draagt bij aan toepasbaarheid, vergelijkbaarheid en vertrouwend

Data governance is van eminent belang

- Verantwoordelijkheden moeten duidelijk en eenduidig belegd zijn

Data kwaliteit moet gegarandeerd zijn

- Initieel (aan begin van de keten) waarborgen van data kwaliteit
- Baseline om vast te stellen wat minimale niveau van data kwaliteit moet zijn (bronze, silver en golden)
- Metadata om data te begrijpen
- Awareness en auditing

Position paper: Wat zou de rol van de IT auditor kunnen zijn?

Risk assessments

- IT auditor doet een assessment ten aanzien van de (IT) risico's die ontstaan en een gevolg hebben op bijvoorbeeld volledigheid, juistheid en/of tijdigheid van ESG data

IT general controls

- Een beoordeling doen van de ITGCs in context van bovenstaande risico's

Controls ten aanzien van betrouwbaarheid van data verwerking beoordelen

De Taskforce ESG - project

Samenwerking met NBA is de aanleiding voor het huidige project: IT ESG Risk & Control areas

- Vervolg op het position paper
- Nader specificeren link IT en ESG
- AO/IB op het gebied van IT en ESG
- Competentieprofiel: Accountant – IT Auditor

Actuele ontwikkelingen: EU Omnibus

Startschot Omnibus

De voorzitter van de Europese Commissie geeft aan dat de EU een voorstel zal presenteren om duurzaamheidsregelgeving te consolideren in één omnibus, zodat de administratieve lasten voor bedrijven kleiner zouden worden. Doelstelling: 30 % lastenverlichting voor bedrijven

**8 NOVEMBER
2024**

Veranderingen geopolitiek klimaat

Onder andere:

- Inauguratie Donald Trump
- Verschuiving 'naar rechts' tekent zich af in Duitsland
- Handelsoorlog tussen VS en Europa dreigt
- Politieke instabiliteit (Escalatie Oekraïne oorlog)

EU Competitiveness Compass

De EU presenteert een strategisch kader om het concurrentievermogen van Europa te versterken. Het richt zich op innovatie, klimaatneutraliteit en vermindering van afhankelijkheden en verhoging van de veiligheid

**29 JANUARI
2025**

Voorstel Omnibus

Op 26 februari 2025 publiceerde de Commissie het nieuwe voorstellenpakket: Een vergaande versimpeling om administratieve last terug te brengen en competitieve vermogen van EU niet aan te tasten. Pakket is 'zwaarder' dan de belofte van 30% lastenverlichting

**26 FEBRUARI
2025**

Actuele ontwikkelingen: EU Omnibus (2)

CSRD en ESRS

Niet meer verplicht
voor ondernemingen <
1.000 medewerkers

Uitsluitend beperkte
zekerheid

EU – Taxonomy

Alleen nog verplicht
voor ondernemingen
> € 450 mln omzet
en
> 1.000 medewerkers

CSDDD

Afzwakking juridische
'liability' voor
ondernemingen

Overige wetgeving

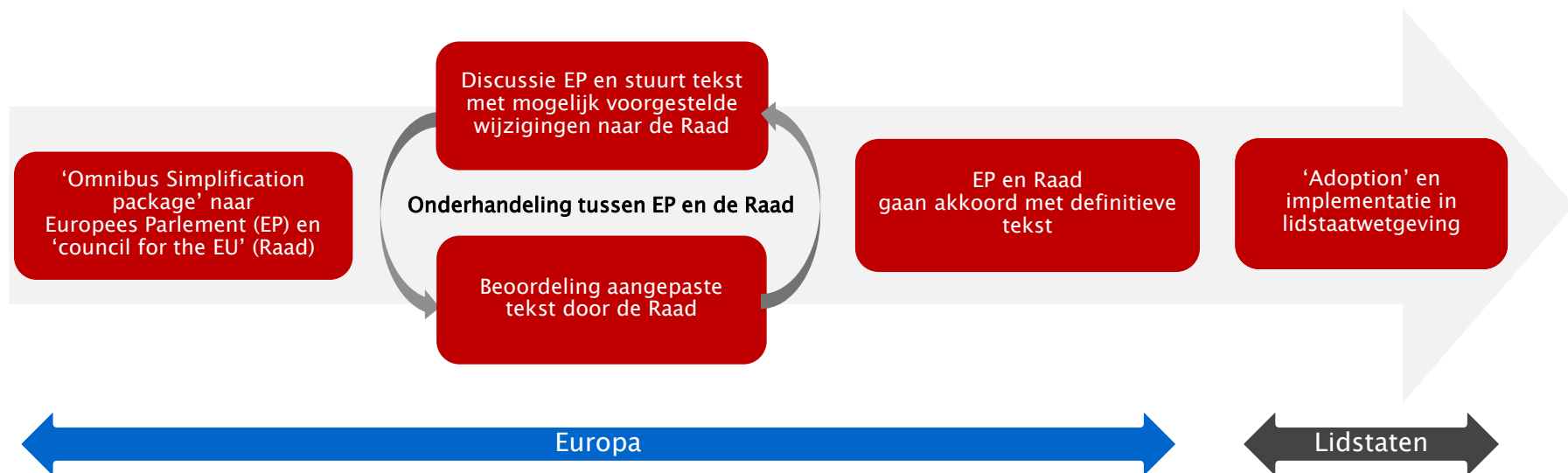
- o.a. CBAM
- Investerings-
programma EU

Maar: Europese green deal doelstellingen blijven van kracht:
het belang van een duurzame economie wordt niet minder onderkend door de EU!

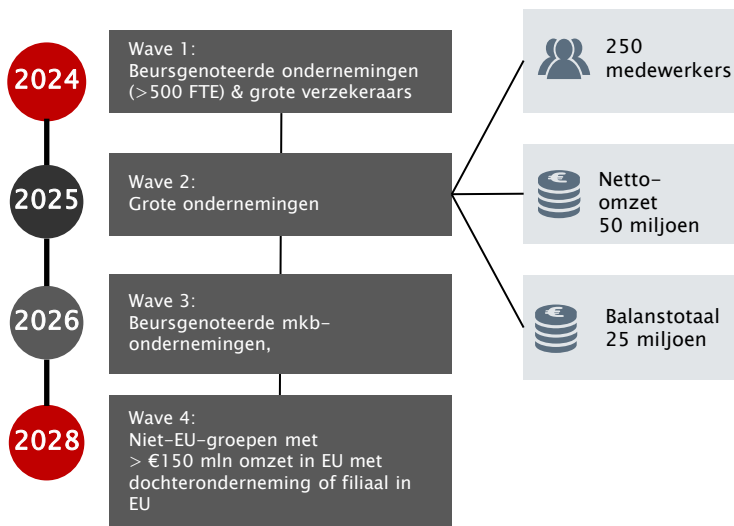
*"When presenting the
Competitiveness Compass in
January, President von der Leyen
confirmed clearly that we are
staying the course with our Green
Deal objectives."*

Actuele ontwikkelingen: EU Omnibus (3)

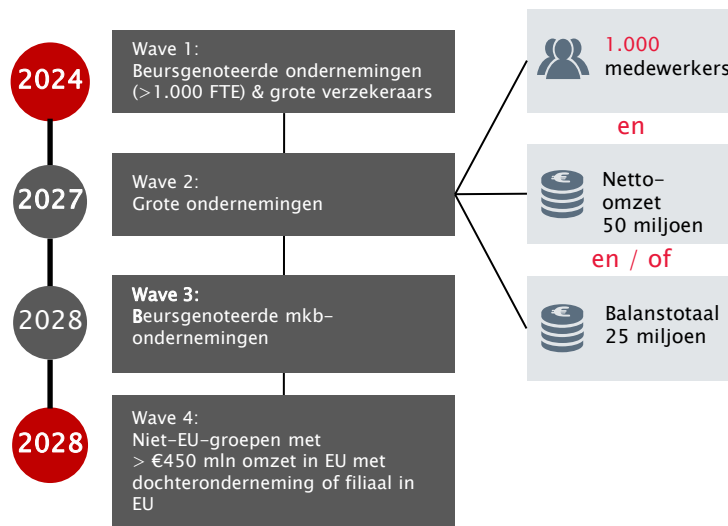

Actuele ontwikkelingen: EU Omnibus (4)

Eerdere scope en timing CSRD

Voorgestelde scope en timing CSRD

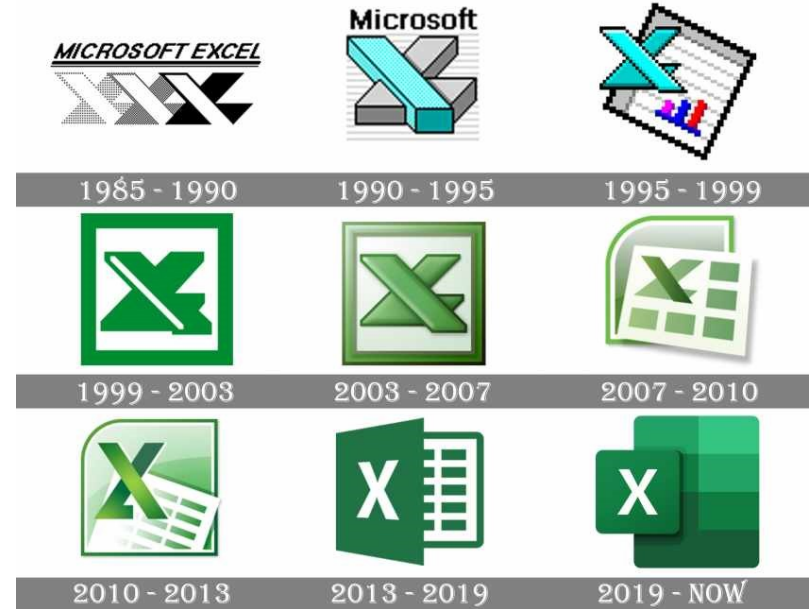
Het hier en nu

 Huidige situatie: Veelal Excel, otherwise known as...

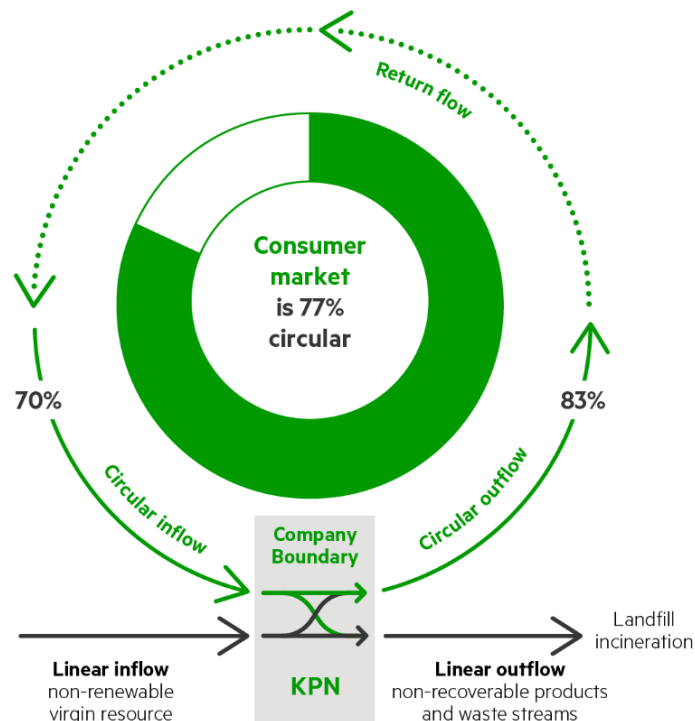
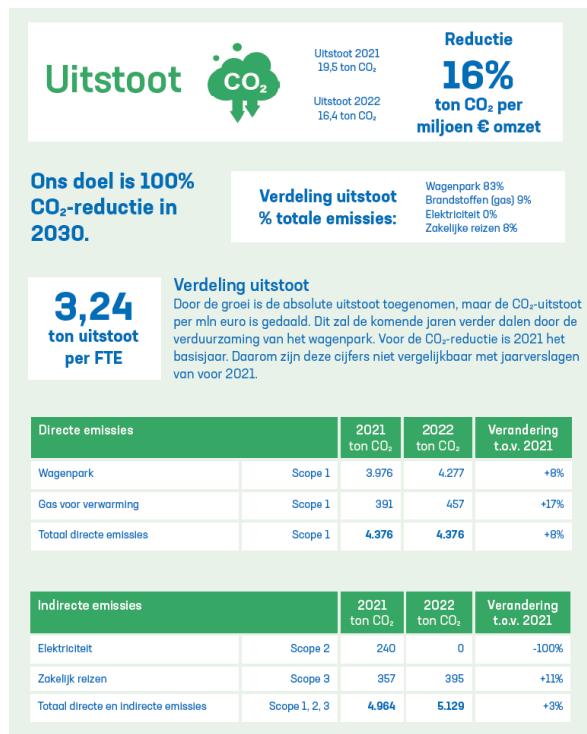
Het hier en nu (2)

 Huidige situatie: Veelal Excel, otherwise known as...

 MOAS – The Mother Of All Spreadsheets

De 'front-end' is mooi...

... Maar de 'back-end' is anders

Ons doel is 100%
CO₂-reductie in
2030.

Verdeling uitstoot
% totale emissies:

Wegpark 63%
Brandstoffen (gas) 9%
Elektrisch 20%
Zakelijke reizen 8%

3,24
ton uitstoot
per FTE

Verdeling uitstoot

Door de groei is de absolute uitstoot toegenomen, maar de CO₂-uitstoot per mln euro is gedaald. Dit zal de komende jaren verder dalen door de verduurzaming van het wegpark. Voor de CO₂-reductie is 2021 het basisjaar. Daarom zijn deze cijfers niet vergelijkbaar met jaarverslagen van voor 2021.

Directe emissies		2021 ton CO ₂	2022 ton CO ₂	Verandering t.o.v. 2021
Wagenpark	Scope 1	3.976	4.277	+9%
Gas voor verwarming	Scope 1	395	467	+17%
Totaal directe emissies	Scope 1	4.376	4.376	+9%

Indirecte emissies		2021 ton CO ₂	2022 ton CO ₂	Verandering t.o.v. 2021
Elektriciteit	Scope 2	240	0	-100%
Zakelijk reizen	Scope 3	367	395	+12%
Totaal directe en indirecte emissies	Scope 1, 2, 3	4.984	5.129	+9%

Jaarverbruik 2021 t.b.v. CO ₂ footprint									
Factuur - Zon PV - Zon PV					Totaal eigen kWh				
m3 gas kWh elek					ind. zonPV deel				
17.421 116.483					149.106				
5.312 37.935					28.200				
32.623					24.999				
4.776 9.088					9.088				
4.921 31.615					4.921				
4.716 40.219					40.219				
6.393 12.066					12.066				
14.403 58.499					58.499				
9.332 105.288					105.288				
29.319 90.903					90.903				
3.951 40.153					40.153				
1.199 11.874					11.874				
988 15.873					15.873				
7.051					7.051				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				
18.740					18.740				

De kern: data

Hoe zit het met

- Juistheid?
- Volledigheid?
- Fraude en greenwashing?
- Zekerheid?
- Toekomstbestendigheid?

De kern: data (2)

Noodzaak (of vereiste!) dat organisaties systemen gaan gebruiken

- Als transparantie daadwerkelijk het doel is, dan is betrouwbaarheid en kwaliteit van de data de kern
- Net als voor financiële verslaggeving, is een robuuste administratie samen met interne beheersingsmaatregelen noodzakelijk om zekerheid te kunnen geven
- Sturen op duurzaamheidsprestaties, acties evalueren en haalbare doelen stellen kan alleen met betrouwbare informatie

Een IT systeem (of meerdere systemen) is pas het begin

- Hoe dienen we om te gaan met deze systemen en de beheersing daarvan?

Interne beheersing

NV COS 3810N: “De accountant dient in ieder geval inzicht te verwerven in de hierna volgende componenten van de interne beheersing van de entiteit:

- **het informatiesysteem inclusief de gerelateerde bedrijfsprocessen** en communicatie van rollen en verantwoordelijkheden inzake het rapporteren van duurzaamheidsinformatie en significante aangelegenheden die hier verband mee houden.”

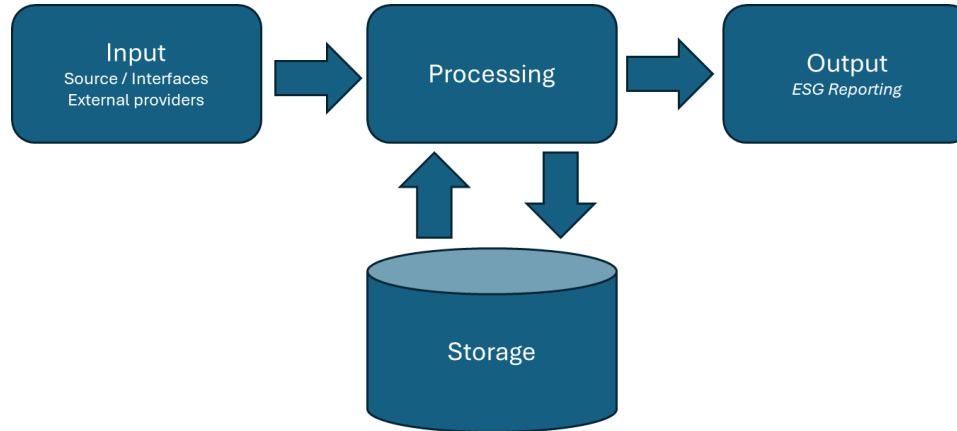
ISSA 5000: “the practitioner shall evaluate whether the entity’s **information system appropriately supports the preparation of the sustainability information** in accordance with the applicable criteria”

Maar... wat is “appropriately”?

Discussion document: ESG IT Risk & Control Areas

- Eerste aanzet gedaan om te komen tot een ESG-IT risicoanalyse begin 2024.
- Start is gemaakt om de (1.200) datapunten uit de ESRS te gaan beoordelen en dit als basis voor de ESG-IT risicoanalyse te hanteren.
- Op enig moment is de keuze gemaakt om deze aanpak los te laten, te veel problemen, uitdagingen, etc.
- Vervolgens is gekozen voor een procesmatige benadering:

Discussion document: ESG IT Risk & Control Areas (2)

 Doel van het document en de risicoanalyse:

 Aan te geven van gebruik, beoogde gebruikersgroep en de scope (generiek, geen baseline)

 Een beschrijving te geven van de totstandkoming van het document en risico analyse

 Te beschrijven wat (nog) niet in het raamwerk zit (exclusions of algemene zaken)

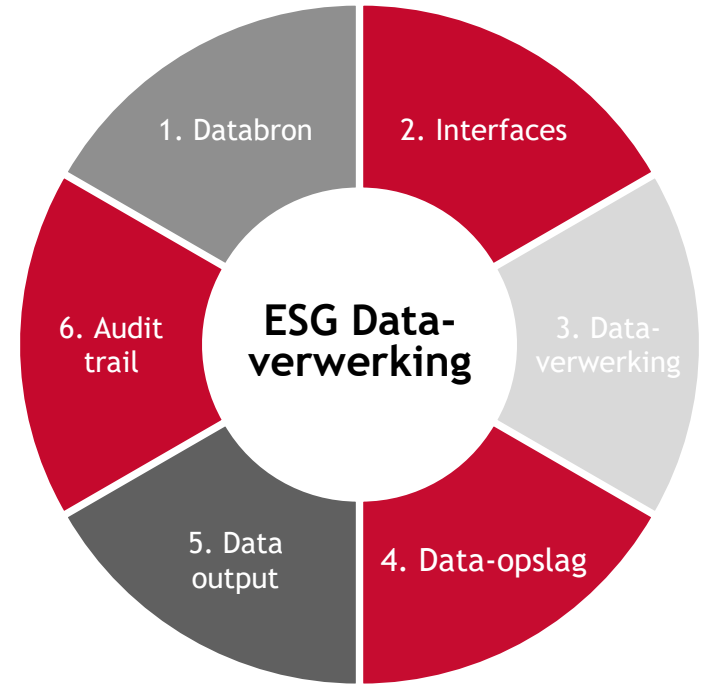
 De basis is een risicoanalyse die het proces volgt zoals getoond op de vorige pagina, waarbij per stap wordt ingegaan op voorgestelde 'control areas';

 Daarbij worden lezers en gebruikers opgeroepen om hun beelden te delen en aan te geven waar bijvoorbeeld verbeteringen mogelijk zijn of daar waar het model uitgebreid / aangepast moet worden.

Interne beheersing (2)

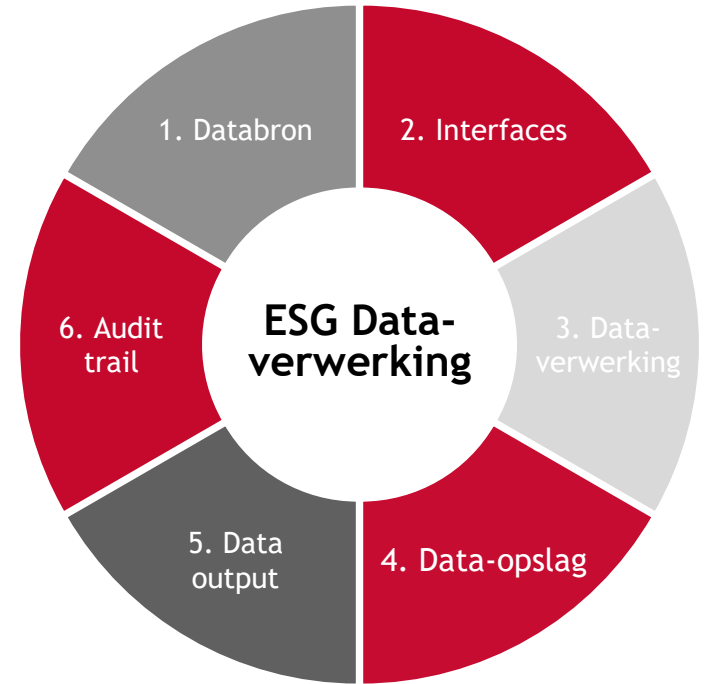
 NOREA ESG IT Risks & Control Areas: Risicogerichte aanpak

1. Hoe zorg ik dat de input juist en volledig is?
2. Hoe zorg ik dat verwerking en/of berekening klopt?
3. Hoe bewaak ik de output?
4. Hoe zijn systemen met elkaar verbonden en hoe zorg ik dat informatie consistent blijft?
5. Welke algemene waarborgen dien ik te treffen?
 - Toegangsbeheer
 - Wijzigingsbeheer
 - Continuïteitsbeheer
 - ... Anders – denk aan privacy, cybersecurity, etc.

Interne beheersing (3)

- NOREA NOREA ESG IT Risks & Control Areas : Risicogerichte aanpak
- Geen minimale eisen, maar een startpunt
- Risico's als uitgangspunt om beheersingsmaatregelen bij in te richten
- Voortdurende ontwikkeling op basis van nieuwe inzichten, kennis en ervaring

Casus: Translog

1. Welke risico's ziet u vanuit een IT perspectief? Maak hierbij een onderscheid tussen de stappen:
 - a. Bronverzameling (source data)
 - b. Interfaces en gegevensuitwisselingen
 - c. Data transformatie
 - d. Opslag
 - e. Output
 - f. Audit trail
2. Welke beheersingsmaatregelen verwacht u aan te treffen in relatie tot de hiervoor genoemde aandachtsgebieden en daaruit voortvloeiende risico's.
3. Geef een aanzet/inzicht of er bijzondere gebieden zijn als het gaat om risico's en controlewerkzaamheden.
4. Naast deze inhoudelijke vragen, vragen wij ten aanzien van het raamwerk het volgende:
 - a. Is het raamwerk bruikbaar in het identificeren van (mogelijke) risico's en bijbehorende aandachtsgebieden in het kader van beheersing daarvan?
 - b. Ontbreken er (significante) risico's en/of aandachtsgebieden (bijvoorbeeld risico's die geïdentificeerd worden op basis van de casus, maar niet in het raamwerk zijn opgenomen)?
 - c. Dienen er overige zaken toegevoegd te worden aan het raamwerk
 - d. Dienen er zaken weggelaten te worden uit het raamwerk

Afsluiting

- IT speelt een kritieke rol met betrekking tot duurzaamheid
- Het is tijd voor de IT auditor om onze rol te pakken!

Vragen?

© NOREA

Bedankt!

Voor meer informatie kun je contact opnemen met:

Jeroen Francot
+31 6 48 25 49 05
Jeroen.Francot@BDO.nl

Roel Ronken
+31 6 25 18 58 03
Roel.Ronken@Newtone.nl

© NOREA

7-5-2025